

Redaktionschef

Mads Zacho
Teglskov

Debatredaktører

Silja Thøgersen, Susan Knorrenborg,
Magnus Barsøe, Oliver Kløvedal Reich
og Kenneth Lund

Kronikredaktør og leder af lederkollegiet

Marcus Rubin

VIGGO HØRUP
(1841-1902)
STIFTER AF
POLITIKEN I 1884

EDWARD BRANDES
(1847-1931)
STIFTER AF
POLITIKEN I 1884

Dræbermaskiner er noget, vi leger med

Droneindustrien har gjort et ekstremt effektivt stykke arbejde med at markedsføre dronen som underholdende legetøj. Grænserne mellem det militære og civile bliver stadig mere slørede.

TEKNOLOGI

DOMINIQUE ROUTHIER, POSTDOC

Krigen starter tidligt. Min femårige datter, Olga, sidder klinet til skærmen en søndag tilbage i august, da en drone pludselig flyver mod hende i høj fart. Er det en af de autonome kamikazedroner, som ifølge FN skulle have handlet på eget initiativ og »jaget et menneskeligt mål under en konflikt mellem Libyens regeringstropper og den militære udbryderfraktion Libyan National Army»? Nej, det er Barbie. På en drone. I lyserøde tights.

Filmen 'Barbie: Star Light Adventure' fra 2016 indvarslede en ny fortælling om den 'gode' drone, som i dag står nærmest uimodsagt. I filmen ser vi en flyvende Barbie tone frem på en blå himmel blandt en flok vilde fugle. Menneske, maskine, og natur går i ét. Droner er ikke længere instrumenter for en militærteknologisk dødsdøl eller koordinater, i hvad den camerounske filosof Achille Mbembe, med henvisning til de belejrede palæstinensiske områder, har kaldt »besættelsen af himlene». Her i den såkaldt frie verden sælges dronen som en naturlig del af hverdagslivet.

Det historiske skifte i dronens image blev slået fast ved Joe Biden og Kamala Harris' sejrsfest i november 2020, hvor himlen – til droneindustriens udelte begejstring – lystes op af koordinerede dronesværme i et festfyrværkeri. Kontrasten til Obamas regeringstid er slående. Dengang slog dronekrigen ud på medieradarer med historier som den om den pakistanske dreng Zubair, der som 12-årig så sin bedstemor blive sprængt til blodige klude af en amerikansk drone, og som ved en høring i den amerikanske Kongres udtalte: »Jeg kan ikke længere lide blå himmel. Faktisk foretrækker jeg gråvejr. Dronerne flyver ikke på gråvejrssdage».

I DAG ER den droneyldte blå himmel ladet med positive associationer til fuglefløjt og bekymringsfri leg. I det mindste for børn, der som Olga er så heldige, at droner bare er noget, vi leger med. Olga var meget optaget af »den der flyve-Barbie fra filmen», og med et klik på Amazon.com køber jeg en fjernstyret Barbie-drone til omkring 40 dollars: én blandt tusindvis af gimmicks på et hastigt vok-

sende marked for legetøjs- og hobbydroner. Men hvordan gik dronen fra frygtet krigsmaskine til legetøj?

Siden Trump fik afledt opmærksomheden fra den amerikanskledede dronekrig, er der sket noget nyt. Besættelsen af himlen og death-by-drones er trængt i baggrunden af droneindustriens forsøg på at civilisere dronen ved at kolonisere børneværelset. Som en techjournalist bemærkede i The Guardian allerede i 2013, da legetøjsdroner først kom på markedet: »Der er noget her, der er lidt ligesom 'Toy Story'. Droner trygler om at blive leget med. Det er på tide, at reclaimere luftens robotter uden for en kontekst af forsvarsteknologi. Det er forfæjlet at forstå droner udelukkende som Terminator-agtige dræberrobotter. Der er en anden historie, som nu er ved at blive fortalt».

Og dén historie – historien om drone-teknologien som løsrivet fra det senkapitalistiske samfunds militære globale krigsstyring og nye former for højteknologisk krigsførelse – er blevet effektivt fortalt. I virkelighedens 'Toy Story' er Barbie, som mange andre figurer fra legetøjets Panteon, en nyttig rekvist.

Fælles for Barbies drone og verdens største kommercielle droneproducent, kinesiske DJI, som leverer op mod 80 procent af alle legetøjs- og hobbydroner globalt set, er fortællingen om alt det sjove og fantastiske, man kan bruge droner til. Med en app på din iPhone kan du f.eks. tilkalde DJI's hvide 'duedroner', som så lokaliserer dig og tager en 'dronie', en selfie taget fra drone.

FORESTILLINGER OM droner og krig handles blandt andet gennem det legetøj, vi køber til vores børn. Selv om der stadig findes et mindre arsenal af krigsmateriel og våben på legtøjshylderne, er det, som om krigen ikke fylder på samme måde i børns leg og fantasi, som den gjorde tidligere. Krigen har ændret karakter. Der er mindre stratego og sænke

BLÅ BOG

Dominique Routhier

Født 1983.

Postdoc ved forskningsprojektet *Drone Imaginaries and Communities* på Syddansk Universitet og tilknyttet forskningsgruppen *War and Culture*.

slagskibe over samtidens diffuse krig mod terror og politiets militariserede antioprørsregimer, end der var for den generation af boomere, der voksede op med myresoldater, plastiktanks og actionfigurer i kølvandet på Anden Verdenskrig.

Men børn leger stadig krig, om end de ofte ikke selv er klar over det. Når Olgas storebror, Clemens på ni, rutinemæssigt træner sine finmotoriske færdigheder, reflekser og øje-hånd-koordination på spillekonsoller som PlayStation og Xbox, foregår det på kontrollere, der er identiske med dem, der bruges af amerikanske dronepiloteer, når de fører krig på distancen med droner som Dragon Runner, Predator eller Reaper. Klik klik. Bum.

Storesøster Sonja på tolv leger ikke så meget længere, men drømmer om at få fingrene i noget seriøst militært isenkram: Den nyeste iPhone, som i Apples promotionvideo præsenteres flyvende på en kinesisk DJI-drone, rummer en indbygget LiDAR-skanner, der blev udviklet til at lave lysbaserede dybdescanninger af omgivelserne på en slagmark. Sonja kan snart hijacke Barbies drone og overvåge, kortlægge og 3D-modellere hverdagslivets 'demilitariserede' zone.

Koloniseringen af børneværelset er i dag normaliseret. Da Amazon i september lancerede Ring Always Home, en autonom hjemmeovervågningsdrone, blev der knap løftet et øjenbryn. For mindre end ti år siden opfordrede forældre og børnepsykologer i Australien til boykot

af legetøjsgiganten Mattels seneste Barbie-dukke, fordi den havde et indbygget overvågningskamera. I dag er overvågningskapitalismens 'smarte' produkter fuldt integreret i hjemmene, hvor personlige assistenter som Siri, Google og Alexa lytter med, når dine børn siger deres første ord.

TIDLIGERE VAR det militæret, der var fortroppen i udviklingen af ny teknologi, som så senere blev vævet ind i hverdagslivets tekstur og integreret i legetøjet. I dag går udviklingen i stigende grad den anden vej. Da techgiganten Intel i 2016 opkøbte den tyske dronevirksomhed Ascending Technologies, som var førende på det nye private dronemarked, var en del af forklaringen, at Intel her så et uudnyttet potentiale for brugerrevet innovation.

Hvis man »lægger teknologien i hænderne på brugerne«, forklarede ceo Brian Krzanich, »ser man nye opfindelser, der rækker ud over legetøjet, og de ting, man leger med, får reelle industrielle anvendelsesmuligheder».

Noget tyder altså på, at leg med droner tjener andre formål end ren underholdning. Droneindustrien ser i legetøjet en profitabel forretningsmodel. En forskningsartikel i Business Horizons beskriver, hvordan f.eks. amerikanske 3D Robotics og franske Parrots tidligt satsede på legetøjs- og hobbydronemarkedet for at legitimere dronen uden for en militær kontekst og dermed på sigt skabte en

platform for nye civile afsætningsmarkeder.

Det er ikke svært at se, at Barbies drone flugter fint med droneindustriens 'progressive' fortælling om kvinders emancipation og ligestilling gennem teknologi. I en kapitalistisk økonomi er det ikke overraskende, at virksomheder forsøger at udvide markedet ved at appellere til det såkaldt andet køn eller pusher deres varer i børnehøjde.

Men droneindustriens appel til leg med droner har imidlertid også en mere alvorlig side. Ifølge professor Missy Cummings, en af den amerikanske flådes første kvindelige kampiloteer, som nu er robotforsker ved Duke University, finder der lige nu et skifte sted i kunstig intelligens og autonomi, hvor det i højere grad er de kommercielle virksomheder, der leverer ekspertisen til militæret end omvendt.

Det er med andre ord ikke kun fra militæret til civilsamfundet, at den såkaldte spill-over-effekt gør sig gældende, som i tilfældet med LiDAR-skanneren. Det er også i stigende grad den anden vej rundt. Som Sally French, der af Fortune beskrives som en af verdens fire mest indflydel-

sesrige kvinder i droneindustrien, forklarer: »Militæret kan ikke gøre alt arbejdet og betale hele Research&Development-regningen selv... Teknologioverførsel, det er dét, det hele handler om. Det er fantastisk at se, hvor synligt det er nu. Jeg bruger hele tiden det her ord: symbiotisk».

Hard cut (som man siger i filmens verden) fra dronesymbiose til fornævnte søndag i august 2021. Olga ser 'Barbie: Star Light Adventure', mens jeg doomsroller på Twitter til nyheden om, at en amerikansk Reaper-drone har ramt sit mål i Kabul og dræbt formodede Isis-terrorister i det, de amerikanske myndigheder beskriver som »a righteous strike».

På et eller andet tidspunkt i løbet af søndagen, sandsynligvis mens jeg klikker og swiper febrilsk gennem dronelegetøjskataloget på min iPhone, og Clemens vælter rundt i en virtuel slagmark på sin PlayStation, er der en amerikansk dronepilot i Nevada-ørkenen, der finger-nemt eksekverer sit 'retfærdige' attentat i Kabul. De formodede terrorister viste sig at være en gruppe civile, herunder en nødhjælpsarbejder og syv børn. Klik klik, bum.

Tegning: Mette Dreyer

Hvad jeg lavede som djøffer ...

Fortsat fra forsiden

Vi blev flere og flere, alt imens lægerne, sygeplejerskerne, social- og sundhedsassistenterne, lægesekretærerne og portørerne råbte stadigt højere og mere desperat op om de forhold, de arbejdede under. Og inde i forvaltningens gange poppede endnu en »Hurra Regionsrådet har godkendt den nye direktors strategi med dertilhørende pejlemærker og indikatorer»-mail op. Herefter stod den på implementeringsseminarer, udarbejdelse af lokal strategiplan på afdelingsniveau, opfindelse af (kvantitative) målepunkter og interne nyhedsbreve, hjemmesideopdateringer og kommunikationsmails til en sundhedsfaglig omverden, der vist ryste-

de stille på hovedet, men spillede med på legen.

Nogle år senere ville vi så skulle lave en evalueringsrapport og vidensdele, præcis som vi gjorde det hver gang, en eller anden strategiplan skulle implementeres.

Jeg erindringer med gru, da jeg blev sat til at udarbejde en evalueringsrapport om en tidligere strategi, som under stor bevågenhed var blevet iværksat. Min opgave var såre simpel og bestod i at kontakte 'projektejerne', som skulle have 'implementeret' konkrete projekter. Det var en rystende oplevelse. Nogle leverede fine og kompetente tilbagemeldinger. Andre måtte jeg lege detektiv for at finde frem til. Helt andre havde tilsyneladende baseret deres projekt på forældede informationer. Og så var der dem, der spurgte, om

jeg ikke bare selv kunne skrive noget, da pågældende konsulent var stoppet, og opgaven sat på stand-by.

LAD MIG understrege, at der blev lavet masser af bundsolidt og vigtigt akademisk arbejde i forvaltningen. Arbejde, som ikke ville kunne undværes. Men der blev ved Gud grød også produceret hyldemeter efter hyldemeter af ligegyldige rapporter, som blev glemt efter et års tid eller to, når nøgleaktørerne havde fundet nye jobs.

Engang skulle jeg rydde op i den obligatoriske 'her er arven fra din forgænger'-reol og støtte på 2-3 rapporter, hvis titler og indhold til forveksling lød som noget, som jeg og mine kollegaer netop sad og arbejdede med. »Glidende opgaveløsning på afdeling X«, »Kvalitet i sygeple-

BLÅ BOG

Carsten Larsen

Født 1972.

Uddannet cand.techn.soc fra RUC.

Har i en årrække arbejdet i sundhedsvæsnets som administrativ medarbejder.

jen på afdeling Y« og »Rekruttering af medarbejdere til medicinske afdelinger«, »SoSu-uddannelse i topklasse«. Jeg kan huske, at jeg læste titlerne højt for mine kollegaer, men vi valgte at forbigå opdagelsen i stilhed. Nye rapporter skulle produceres og gemmes væk på andre støvede hylder.

Med fare for at blive verbalt halshugget med en sløv skalpel, vil jeg uden at kny hævde, at man godt kunne have afskedit mig og minimum 25 procent af mine akademiske kollegaer, uden at det havde kunnet mærkes ude i virkeligheden: Ude på hospitalsgangene.

De penge, man ville spare på det, kunne og burde være blevet overført krone for krone til ansættelse af mere klinisk personale og bedre lønninger. Og vi djøffere kunne så være blevet ansat andre ste-

der, hvor gevinsterne af vores arbejde ville være tydeligere.

Husk, det her er jo bare én mands oplevelser og erfaringer. Jeg har på ingen måde patent på sandheden, men jeg vil godt lægge hovedet på operationslejet og påstå, at mange andre administrativt ansatte i sundhedsvæsnets nok vil kunne nikke genkendende til mine oplevelser. Og hvem ved: Måske vil de endda turde sige højt, at det vitterligt er på tide at sige farvel til en ikke ubetydelig andel af akademikerne i sundhedsvæsnets. Man kunne så passende finde tilbage til djøffernes kerneopgaver som støttefunktion og -stab for de sundhedsprofessionelle. For det er faktisk skide gode til.

Det alene kan ikke redde sundhedsvæsnets, men det vil dog være et ydmygt bidrag.